

ВПЛИВ ОБРОБКИ НАСІННЯ НА РОЗВИТОК ХВОРОБ КОРЕНЕВОЇ СИСТЕМИ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

В останні роки у зв'язку з впровадженням у виробництво нових сортів та гібридів цукрових буряків актуальним становиться визначення дії захисно-стимулюючих композицій обробки насіння на ураженість сходів коренеюдом, коренеплодів паршою звичайною та гнилями.

На Верхняцькій дослідно-селекційній станції на основі визначеного раніше комплексу патогенної та супутньої мікобіоти проводилось вивчення ураженості кореневої системи цукрових буряків хворобами в період вегетації.

Дослідження прооводились на сорті Уладівський одн. 35 та гібридах вітчизняного і зарубіжного походження, насіння яких оброблялось композиціями: з включенням сульфокрбатуону (вітчизняна) та суміші тіураму і тачигарену (німецька).

Відмічено значні коливання розвитку коренеюду за роками, що пов'язано з впливом метеоумов на активізацію ґрунтової мікобіоти. Проте, значно менший розвиток коренеюду за роки досліджень зафіксовано на гібридах і сортах, насіння яких оброблялось сумішшю тіураму і тачигарену.

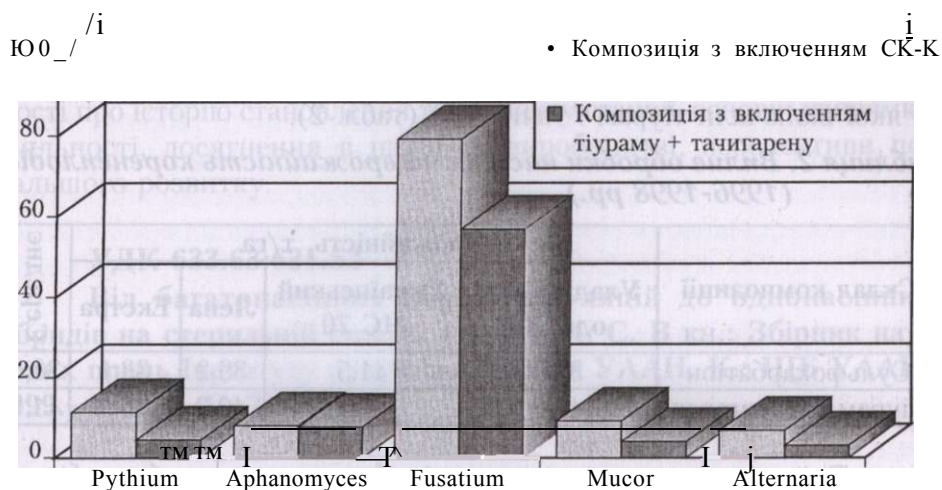
Мікологічний аналіз уражених проростків дав підставу відмітити слідуєче: в дослідях станції німецька композиція була більш ефективною проти ряду мікроміцетів. Так, кількість проростків, уражених грибами роду *Rythium*, перш за все *P. Spinosum*, що є в даному регіоні домінуючим збудником захворювання в дос-

Таблиця 1. Вплив обробки насіння на розвиток коренеюду (1996-1998 рр.)

Сорти та гібриди	Уражено рослин, %, насіння оброблене композиціями		о 'B ± JŠ [*] і +1 й 3S ^o 'S
	сульфокрбатуону (вітчизняна)	тіураму + тачигарену (німецька)	
Уладівський одн. 35	32,4	9,0	-23,4
Український ЧС 70	28,6	8,1	-20,5
Лена (Німеччина)	29,2	7,1	-22,1.
Екстра (Німеччина)	29,2	14,7	-14,4

ходовий період та фазі вилочки, знижувалось в 2,7 рази після обробки німецькою композицією у порівнянні з вітчизняною.

В незначній кількості виділено гриб *Aphanomyces cochlioides*, але і в цьому випадку відмічено тенденцію більшого ураження проростків ним в тих варіантах, де насіння обробляли композицією, до складу якої включено сульфокарбонат (рис. 1).

Рис. 1. Ураженість сходів ґрунтовими мікроміцетами, Верхняцька ДСС.

Відмічено і диференційовану дію обробки композицією з включенням тіураму і тачигарену на видовий склад грибів роду *Fusarium*, які є, як установлено раніше (1992-1998 рр.), домінуючими в даному регіоні.

Проте, в зоні станції суттєва шкода завдається хворобами кореневої системи, гіаршою звичайною та фузаріозною гниллю. Особливо значний розвиток захворювань спостерігався у 1997-1998 рр. під впливом погодних умов, що склалися на початку активної вегетації (червень). На цей час паршою було уражено понад 20% коренеплодів, "перехворівших" коренеїдом та з явними ознаками загнивання - 29%.

Мікробіологічний аналіз уражених коренеплодів дає підставу відмітити, що у таких гібридів як з судинного пучка, так і з уражених паршою виділялась переважно гриби роду *Fusarium*. Ними сильніше уражувались гібриди іноземного походження і, особливо, Матадор.

Під кінець вегетації звичайною паршою було уражено понад 78% коренеплодів, проте ступінь захворювання була різною. Вітчизняні гібриди і сорти уражувались до 70, а зарубіжні - до 85%. Одночасно відмічено тенденцію до збільшення вмісту сухих речовин у гібридів іноземного походження. Встановлено кореляційну залежність між розвитком хвороб коренеплодів та вмістом сухих речовин на ранніх фазах онтогенезу буряків.

За роки досліджень врожайність коренеплодів була більшою в тих варіантах, в яких насіння оброблялось композицією, до складу якої включали тіурам і тачигарен (табл. 2).

Таблиця 2. Вплив обробки насіння на врожайність коренеплодів (1996-1998 рр.).

Склад композиції	Врожайність, т/га				Середнє
	Уладівський одн. 35	Український ЧС 70	Лена	Екстра	
Сульфокарбатион	39,6	41,5	39,2	33,1	38,4
Тіурам + тачигарен	41,8	45,4	40,3	36,9	41,1

Слід відмітити, що вітчизняні гібриди та сорти були більш врожайними, ніж німецькі, особливо Український ЧС 70. Обробка насіння практично не вплинула на цукристість коренеплодів.

Таким чином, обробка насіння композицією, до складу якої включено тіурам і тачигарен в зоні Верхняцької ДСС є найбільш ефективною в боротьбі з хворобами кореневої системи, що сприяє підвищенню врожайності коренеплодів.